

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/76/2019
Identifikačné číslo spisu: 6615214888
Dátum vydania rozhodnutia: 11.07.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6615214888.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, proti žalovanému O. D., trvalým pobytom v P., o zaplatenie 4 618,30 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 9C/358/2015, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. septembra 2017 sp. zn. 15Co/264/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobou podanou na Okresnom súde Lučenec dňa 16. októbra 2015 sa žalobkyňa domáhala voči žalovanému zaplatenia istiny úveru vo výške 4 618,30 €, nezaplatených poplatkov za poistenie vo výške 4 €, úroku z úveru vo výške 217,60 € ku dňu predčasnej splatnosti úveru (kapitalizovaný úrok), úroku z omeškania vo výške 1,66 € ku dňu predčasnej splatnosti (kapitalizovaný úrok z omeškania), zaplatenia úroku 15,90 % ročne zo sumy 4 618,30 € od 14. augusta 2015 do zaplatenia a úroku z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatenej istiny 4 618,30 € a nezaplatených úrokov 217,69 € od 14. augusta 2015 do zaplatenia, a náhrady trov konania.

2. Okresný súd Lučenec (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. apríla 2016 č.k. 9C/358/2015-70 prvým výrokom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyňi sumu vo výške 4 618,30 €, úrok 217,60 €, úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 4 618,30 € a nezaplatených úrokov 217,60 € počnúc od 14. augusta 2015 do zaplatenia, poplatky za poistenie 4 €, úroky z omeškania 1,66 €, v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku, a druhým výrokom vo zvyšku žalobu o zaplatenie 15,90 % úroku ročne zo sumy 4 618,30 € počnúc od 14. augusta 2015, zamietol. Žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobkyňi trovy konania vzniknuté v súvislosti so zaplatením súdneho poplatku 277 €, v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Rozhodnutie odôvodnil tým, že z vykonaného dokazovania súd zistil, že žalobkyňou uplatnený nárok vyplýval zo Zmluvy o úvere č.000000000115974 uzavretej medzi žalobkyňou ako veriteľom a žalovaným ako dlžníkom dňa 3. apríla 2014. Charakterom išlo o zmluvu o spotrebiteľskom úvere, ktorá mala všetky náležitosti podľa

ustanovenia § 9 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch. Z predložených výpisov z účtu mal súd za preukázané, že nesplatená istina ku dňu podania žaloby, resp. vyčíslená ku dňu predčasnej splatnosti úveru bola 4 618,30 €, nesplatené úroky z úveru pri dohodnutej úrokovej miere 15,90 % p.a. vo výške 217,60 € a úroky z omeškania v zákonnej výške vyčíslené ku dňu kapitalizácie, t.j. k 13. augustu 2015 vo výške 1,66 €. Súd prvej inštancie posúdil tento nárok žalobkyne za dôvodný. Taktiež za dôvodný považoval nárok uplatnený žalobkyňou, ktorým sa domáhala zaplata zákonného úroku z omeškania 5% p.a. zo sumy 4 618,30 € a nezaplatených úrokov 217,60 € od 14. augusta 2015 do zaplata, pričom priznal žalobkyňi aj náklady na poplatky za upomienky vo výške 60 € a poplatky za poistenie 4 €. Súd prvej inštancie zamietol žalobu v časti, v ktorej sa žalobkyňa domáhala zaplata zmluvného úroku 15,90 % ročne z istiny 4 618,30 € od 14. augusta 2015 do zaplata z dôvodov, že žalobkyňa ako veriteľ nemôže oprávnene požadovať od žalovaného ako dlžníka zmluvné úroky aj po splatnosti úverovej istiny. Po vyhlásení celého úveru za splatný dňom 13. augusta 2015 sa istina úveru ďalej zmluvne neúročí, žalobkyňi prislúchajú len úroky z omeškania. Vyplýva to z podstaty zmluvného úroku, ktorá je odplatou za používanie finančných prostriedkov, ktoré sa poskytujú dlžníkovi do doby splatnosti. Žalobca zosplatnil úver. Vyhlásením predčasnej splatnosti úveru, písomným oznámením banky došlo k zániku zmluvného vzťahu. Rozsudok napadla žalobkyňa odvolaním.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 27. septembra 2017 sp. zn. 15Co/264/2016 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým súd žalobu vo zvyšku zamietol, a vo výroku o trovách konania ako vecne správny potvrdil, žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal a zrušil uznesenie Okresného súdu Lučenec zo dňa 5. februára 2016 č.k. 9C/358/2015-53 o ustanovení C. Z., zamestnankyne Okresného súdu Zvolen, za opatrovníka žalovanému v konaní. Odvolací súd uviedol, že pri rozhodovaní vychádzal z názoru, že splácanie úveru v splátkach vyvoláva na strane veriteľa stav nedostatku požičanej sumy istiny, ktorá sa iba postupne (v splátkach) vracia a spláca a za tento stav nedostatku a úverovania patrí veriteľovi úrok od dlžníka. Pri predčasnom a mimoriadnom zosplatení úveru veriteľovi vzniká nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatenia úveru. V takomto prípade svojim právnym úkonom veriteľ navodzuje stav, v ktorom má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov. V dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou úveru, a tým obmedzenie obchodovania s peniazmi, ktoré už dlžník nemá právo vrátiť v režime výhody splátok. Ide o stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený nespravodlivý a ústavne nekonformný stav, kde spotrebiteľ by bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia povinnosti a plnenia a veriteľ by naďalej inkasoval úroky zo sumy, ktorú by mu spotrebiteľ na výzvu nevrátil. Popreli by sa účinky veriteľom vyvolanej zmeny obsahu záväzku a veriteľ by úroky inkasoval, ako keby k zmene záväzku nedošlo. Súd takýto stav pripustiť nemôže. Keďže jednorazovým zosplatením vzniká spotrebiteľovi povinnosť jednorazovo vrátiť sumu požičaného úveru, navýšenú o kapitalizovanú úroky ku dňu zosplatenia, počnúc prvým dňom omeškania spotrebiteľa, ide o protiprávny stav založený sankčným jednostranným predčasným zosplatením úveru. S protiprávnym stavom sa spájajú výhradne sankcie, ale s protiprávnym stavom sa nemôžu spájať odplatné plnenia, ktoré sa spájajú len so stavom oprávneného držania peňažných prostriedkov podľa podmienok spotrebiteľskej zmluvy. Ak napriek tomu existuje zmluvná dohoda, podľa ktorej má spotrebiteľ popri úrokoch z omeškania, prípadne ďalších sankciách platiť po splatnosti pohľadávky aj úroky za poskytnutie úveru do splatenia úveru, teda dohoda, ktorá s protiprávnym stavom stotožňuje aj odplatné nároky patriace len v právne súladnom stave, je táto dohoda na škodu spotrebiteľa, ide o neprijateľnú a neplatnú zmluvnú podmienku podľa § 53 ods. 1 a 5 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd dospel k záveru, že skutkové a právne závery súdu prvej inštancie, uvedené v odôvodnení rozsudku týkajúce sa zamietnutia žaloby v časti zmluvného úroku vo výške 15,90 % p.a. zo sumy 4 618,30 € od 14. augusta 2015 sú správne.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie s tým, že jeho prípustnosť vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. b/ zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), keďže rozhodnutím odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie a

rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dovolaiteľka má za to, že úrok z poskytnutého úveru je odplatom za poskytnuté peňažné prostriedky a nárok na túto odplatu trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie. Keďže (zmluvne dojednaný) úrok a (zákonný) úrok z omeškania sú dva odlišné právne inštitúty, ktoré plnia rozdielny účel, sú veriteľom uplatniteľné popri sebe bez ohľadu (a to skôr vzhľadom) na porušenie povinností dlžníka v rámci úverovej zmluvy a následné predčasné zosplatnenie dlhu dlžníka. Z uvedených dôvodov jej dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré spočíva na nesprávnom posúdení veci. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie v napádanom rozsahu (zmluvný úrok 15,90 % ročne z istiny 4 618,30 € od 14. augusta 2015 do zaplatenia) zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Žalovaný sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadril.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)], po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 2 písm. b/ CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ CSP). Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. V zmysle § 422 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy a v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy, pričom na príslušenstvo sa neprihliada, a ak je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

8. Citované ustanovenie obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci tzv. majetkovým cenom (ratione valoris). Limituje prípustnosť dovolania určením výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, pričom túto výšku viaže na desaťnásobok minimálnej mzdy vo všetkých sporoch, ktorých predmetom je peňažné plnenie. Výnimku predstavujú spory s ochranou slabšej strany, keď, vychádzajúc z koncepcie zvýšenej ochrany týchto definovaných subjektov, je majetkový cenový znížený na dvojnásobok minimálnej mzdy, aby v týchto sporoch bola ponechaná možnosť dovolacieho prieskumu i pri nižších sumách plnenia. To znamená, že pokiaľ je dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o peňažnom plnení, je dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie veci možný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy. K príslušenstvu pohľadávky (najčastejšie k výške úrokov, úrokov z omeškania, poplatku z omeškania, priznaným trovám konania) sa však pri určení výšky predmetu sporu neprihliada. Ak sa však predmetom dovolacieho konania stáva len toto príslušenstvo, prípustnosť dovolania sa odvíja od rovnakých limitov ako pri uplatnenej pohľadávke (istine), avšak s tým rozhodujúcim rozdielom, že dovolací súd bude majetkový cenový skúmať k času podania dovolania, t.j. začiatku dovolacieho konania.

9. V predmetnej veci bol dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, ktorý druhým výrokom rozsudku žalobu vo zvyšku, t.j. o zaplatenie úroku z nezaplatennej istiny vo výške 15,90 % ročne od 14. augusta 2015 do zaplatenia, zamietol. Predmetom dovolacieho konania je len príslušenstvo pohľadávky, ktorého výška v čase podania dovolania činila sumu 1 691,93 €. Výška minimálnej mzdy v čase podania žaloby (súdu došla 16. októbra 2015) bola 380 € [podľa § 1 písm. a/ Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 279/2014 Z.z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2015]. Odvolací súd teda rozhodoval v dovolaní napadnutej časti výroku o príslušenstve pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, t.j. 3 800 €. Prípustnosť dovolania žalobkyne bola

preto v zmysle § 422 ods. 1 písm. c/ CSP vylúčená.

10. I keď v preskúmvanej veci išlo o tzv. spotrebiteľský spor, teda spor s ochranou slabšej strany, pre posúdenie prípustnosti dovolania neprichádzalo do úvahy uplatnenie nižšieho majetkového cenzu, t.j. dvojnásobku minimálnej mzdy v zmysle § 422 ods. 1 písm. b/ CSP. Účelom zníženia majetkového cenzu v sporoch s ochranou slabšej strany je totiž podľa dôvodovej správy k CSP zvýšená procesná ochrana slabšej strany, ktorou je v spotrebiteľskom spore spotrebiteľ. Táto zvýšená procesná ochrana spočíva v sprístupnení dovolania i pri nižšej sume peňažného plnenia. Znížený majetkový cenzu sa teda v spotrebiteľskom spore uplatní, ak je dovolateľom neúspešný spotrebiteľ. Pokiaľ je však dovolateľom neúspešný dodávateľ, pre posúdenie prípustnosti dovolania platí majetkový cenzus vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Táto interpretácia neodporuje princípu rovnosti zbraní, pretože je všeobecne známou skutočnosťou, že rovnosť subjektov je v určitých sporoch (vzhlľadom na postavenie strán) len fikciou, na ktorú zákonodarca v CSP reagoval tzv. pozitívnou diskrimináciou, t.j. osobitnou právnou úpravou sporov s ochranou slabšej strany. Za takéto spory sa považujú spotrebiteľské spory, antidiskriminačné spory a individuálne pracovné spory (§ 290 až § 323 CSP), pričom slabšou stranou v nich je spotrebiteľ, zamestnanec a diskriminovaný. Ochrana slabšej strany spočíva v tom, že sa jej priznáva viac práv za účelom docielenia rovného postavenia s druhou stranou sporu, a teda dôsledného naplnenia princípu rovnosti zbraní (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu z 24. júla 2018 sp. zn. 6 Cdo 80/2017, ktoré bolo prijaté ako judikát na zasadnutí občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu dňa 6. júna 2019 a publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 29/2019).

11. Najvyšší súd vysvetlil použitie majetkového cenzu vo svojom rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 29/2019, v ktorom uviedol, že znížený majetkový cenzus (§ 422 ods. 1 písm. b/ CSP) sa v spotrebiteľskom spore uplatní, ak dovolateľom je neúspešný spotrebiteľ. Pokiaľ je však dovolateľom neúspešný dodávateľ, pre posúdenie prípustnosti dovolania platí majetkový cenzus vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy (zhodne rozhodol najvyšší súd aj vo veci 6 Cdo 191/2018, 6 Cdo 42/2018, 4 Cdo 186/2018, 7 Cdo 216/2018, 1 Cdo 263/2018, 5 Cdo 158/2018).

12. So zreteľom na uvedené najvyšší súd dovolanie žalobkyne podľa § 447 písm. c/ CSP ako neprípustné odmietol.

13. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že žalovanému ich náhradu nepriznal, pretože aj keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinila žalobkyňa (§ 256 ods. 1 CSP), žalovanému žiadne preukázané trovy dovolacieho konania nevznikli.

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.